

Inspirace a přenos dobré praxe: studijní cesta do Norska

Díky podpoře z Fondu pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014-2021 jsme měli možnost sbírat inspiraci na studijní cestě v Norsku.

Od 23.9 do 26.9 se šest členek týmu proFem zúčastnilo studijní cesty do Norska, jejíž cílem bylo zvýšit kapacity organizace v oblasti přímé práce s oběťmi sexuálního násilí, prohloubit poskytované služby a zvýšit jejich komplexitu. A to prostřednictvím inspirace a přenosu dobré praxe a užitečných postupů ze zavedených neziskových organizací a dalších institucí, které v Norsku pracují s oběťmi sexuálního násilí nebo jinými aktivitami pozitivně ovlivňují situaci obětí sexuálního násilí.

Během čtyřdenní studijní cesty se nám podařilo potkat se se zástupkyněmi osmi neziskových organizací nebo institucí. Navštívili jsme tři centra pro oběti incestu a sexuálního násilí ([Krise- og incestsenteret i Fredrikstad](#), [Dixi Ressurscenter Oslo](#), [Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep Oslo](#)), krizové centrum ([Oslo Krisesenter](#)), organizaci sdružující tato incestcentra ([Fellesskap mot seksuelle overgrep](#)), centrum pro výzkum násilí a traumatického stresu ([Nasjonalt kunnskapsenter om vold og traumatisk stress](#)), Ministerstvo spravedlnosti a zdravotnické centrum pro oběti sexuálního násilí ([Overgrepsmottaket](#)).

Ve **výzkumném centru** jsme sbírali inspirace a podněty pro naše další výzkumy a analýzy, které v proFem realizujeme. Hovořili jsme například o tom, jak velký potenciál pro zvýšení osvěty, informovanosti nebo lobby mohou výzkumná data představovat, nebo jak co nejvíce diseminovat výsledky z výzkumů, aby se zvýšil jeho pozitivní dopad na reálnou situaci dané problematiky. Norské centrum pro výzkum násilí a traumatického stresu je velkou organizací, ve které působí přes 100 výzkumníků a výzkumníků. Zaměřují se na různá témata související s násilím a tématem a jejich výzkumy tvoří podklady pro doporučení relevantním aktérům (například ministerstvům), zprávy vládě nebo články či rozhovory do médií.

V **organizaci zaštiťující centra pro oběti incestu a sexuálního násilí**, stejně tak jako v **samotných centrech** jsme se dozvěděli více o historii a kontextu založení těchto center, o jimi poskytovaných službách, konkrétních technikách využitelných při přímé práci s oběťmi násilí nebo i o vybavení konzultačních místností a prostor center tak, aby se v nich klienti a klientky cítili pohodlně, vítaně a bezpečně. První incest centra začala v Norsku vznikat již před 40 lety, v reakci na nepřítomnost služeb pro oběti sexuálního násilí, které neprobíhá v kontextu domácího násilí. Centra začínala na dobrovolné práci aktivistů a aktivistek, které si samotné prošly zkušeností incestu nebo sexuálního násilí. Postupně se profesionalizovala, nicméně stále zde zůstává důležitý prvek osobní zkušenosti, svépomoci a zmocňování. Incest centra obvykle působí v režimu denních center, kde klienti - ženy i muži, mohou přijít na psychosociální konzultaci, právní konzultaci, svépomocnou skupinu, nebo komunitně-volnočasové aktivity. Inspirací pro nás bylo zejména vidět, jak prakticky a provozně jsou centra zařízena, jaké detaily, barvy a vybavení pomáhají prostory zútulnit a navodit klientům pocit bezpečí. Dalším přenosem dobré praxe byly některé konkrétní techniky práce s oběťmi sexuálního násilí, o kterých jsme se od pracovníků center dozvěděly - například grafická pomůcka pro objasnění prožívání traumatu a jeho dopadů, které klientům a klientkám napomáhají pochopit jejich prožívání a normalizovat ho. FMSO, která 19 z 23 incestcenter sdružuje, pak pracuje například na sjednocujících principech a východiscích, nebo na společné mediální kampani těchto center.

Na **Ministerstvu spravedlnosti** jsme hovořili zejména o aktivitách ministerstva vedoucích k podpoře ratifikace Istanbulské úmluvy, a to zejména v rámci multilaterální spolupráce Norska s těmi státy, ve kterých Istanbulská úmluva ještě ratifikována nebyla. Dozvěděli jsme se také více o celém systému pomoci obětem domácího a sexuálního násilí, konkrétně o zákoně, který upravuje krizová centra, tedy azylové domy pro oběti. Tento zákon ukládá povinnost obcím financovat centra, která se nachází na jejich území nebo v okolí. To má svůj dopad na kvalitu poskytovaných služeb, která se v jednotlivých centrech může důsledkem financování, ale i přístupů center k otázce domácího a sexuálního násilí, lišit. Jednou z výzev, na kterých v Norsku v kontextu krizových center aktuálně pracují je inkluзивita a dostupnost těchto center také pro lidi se zdravotním omezením.

V **krizovém centru v Oslu**, které poskytuje azylové ubytování na utajené adrese pro oběti domácího násilí a denní služby pro oběti sexuálního násilí jsme se inspirovaly zejména chodem centra jako takového, které je druhým nejstarším centrem pro oběti domácího/sexuálního násilí v Evropě a nejstarším v Norsku (vzniklo v roce 1978). Dozvěděly jsme se mnohé praktické tipy o tom, jak může azylové ubytování fungovat i vypadat, jak může fungovat spolupráce s místními institucemi sociálně právní ochrany dětí, školkami a školami, policií, nebo jak v rámci komunitní práce podporují návrat klientek a klientů do běžného života. Významným aspektem práce tohoto krizového centra je také rozšířená definice sexuálního násilí, kdy pracují také s oběťmi nucených sňatků nebo nucené prostituce (obchodu s lidmi).

Zdravotní centrum pro oběti sexuálního násilí, které jsme navštívili ve Fredrikstadu, poskytuje základní zdravotní vyšetření, ošetření, odebrání vzorků a psychologickou první pomoc obětem (zejména) znásilnění. Centrum je financováno místní samosprávou a funguje při místní poliklinice. Od gynekoložky, která v centru působí, jsme se dozvěděli, jak přesně ošetření a vyšetření obětí sexuálního násilí probíhá, co vše je k němu potřeba, s ohledem na zdravotní vybavení, ale i znalosti zdravotního personálu, ale také jak důležité takové zdravotní služby jsou nejen pro oběti samotné, ale i pro případné další vyšetřování a důkazní situaci. Tyto informace jsou pro nás velmi důležité zejména s ohledem na argumentaci českých gynekologů a gynekoložek, kteří často oběti sexuálního násilí odmítají, se zdůvodněním nepřítomnosti nezbytného vybavení. Dle informací z tohoto zdravotního centra je však zjevné, že k základnímu vyšetření obětí znásilnění a tím k pozitivnímu ovlivnění jejich zdravotního stavu ale i jejich důkazní situace, je potřeba pouze základní a dostupné vybavení.

Studijní cesta proběhla v rámci projektu je podpořeného v období od 1. 9. 2019 do 31. 12. 2019 Fondem pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014-2021.







